



ISSN: 3060-4613



MAKTABGACHA  
VA MAKTAB  
TA'LIMI VAZIRLIGI



O'zbekiston  
Milliy Pedagogika  
Universiteti



№4(3)  
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

# M

# AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal



# MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI



Elektron nashr. 316 sahifa,  
16-aprel, 2026-yil.

## **BOSH MUHARRIR:**

Karimova E'zoza Gapijranovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

## **BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:**

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

## **TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI**

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik  
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik  
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor  
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor  
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor  
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor  
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor  
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor  
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor  
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor  
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor  
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor  
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)  
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)  
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)  
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)  
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)  
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)  
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent  
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor  
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor  
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor  
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor  
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent  
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)  
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent  
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent  
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent  
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent  
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti  
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor  
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)  
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent  
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent  
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent  
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori  
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent  
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari  
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)  
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

**Muassis:** “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

**Hamkorlarimiz:** O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

#### EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

#### DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

#### EDITORIAL BOARD MEMBERS:

**Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician**

**Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician**

**Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor**

**Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**

**Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**

**Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**

**Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**

**Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**

**Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor**

**Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor**

**Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor**

**Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor**

**Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)**

**Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)**

**Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)**

**Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)**

**Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)**

**Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)**

**Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**

**Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**

**Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**

**Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor**

**Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor**

**Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor**

**Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)**

**Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor**

**Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor**

**Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor**

**Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor**

**Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service**

**Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor**

**Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)**

**Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor**

**Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor**

**Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor**

**Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics**

**Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor**

**Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region**

**Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun**

**Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences**

**Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor**

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”  
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti  
Administratsiyasi huzuridagi Axborot  
va ommaviy kommunikatsiyalar  
agentligi tomonidan **№C-5669363**  
reyestr raqami tartibi bo'yicha  
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

# MUNDARIJA

Raqamli savodxonlikni rivojlantirishda sun'iy intellekt vositalarining pedagogik va metodologik imkoniyatlari.....	10
<i>Shermanova Feruza Djumaboyevna</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarining o'quv ishlari bo'yicha direktor o'rinbosarlarining boshqaruv madaniyati .....	15
<i>Xurramov Anvar Vafqulovich</i>	
5–7 yoshli bolalar jismoniy rivojlanishida futbol o'yin elementlarining pedagogik ahamiyati .....	19
<i>Olim Ziyoyev Toshpulatovich</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning ijtimoiy kompetensiyalarini shakllantirish usullari.....	23
<i>Ashirov Abdirashid Ravshanovich, G'ulomova Durdona Shovkat qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirish metodikasi .....	26
<i>Ashirov Abdirashid Ravshanovich, Olimjonova Humora</i>	
Algebra va funksiya: SAT matematikasining asosi .....	30
<i>Abdullayev G'ayratjon Mutalipovich</i>	
Psixologik savodxonlikning psixologik xizmat samaradorligini ta'minlashdagi nazariy va amaliy asoslari ....	34
<i>Fayzullayev Mirzaodil Mirzamurodovich</i>	
Zamonaviy ta'lim jarayonida talabalarda pedagogik odobni rivojlantirish muammosi .....	40
<i>Fayzullayeva Feruza Aktamjon qizi</i>	
Yosh oilalarning mustahkamligiga zamonaviy axborot vositalaridan foydalanishning ta'siri .....	44
<i>Kushakova Nargiza Islambaevna</i>	
Strategic Educational Management: Methods for Improving Teaching and Learning Outcomes .....	47
<i>Majitova Munisa Oybek qizi</i>	
Talabalarda ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari .....	51
<i>Normurodova Qunduz Tursun qizi</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida masofaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish mexanizmlarini takomillashtirish .....	54
<i>Nurmaxmatov Lutfulla Abduxomid o'g'li</i>	
Savod o'rgatish davrida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish metodikasi .....	58
<i>Po'latova Sitora Olimjonovna</i>	
Yosh sportchilarni tarbiyalash va huquqiy himoya qilishning pedagogik mexanizmlari .....	62
<i>Rahmonov Amirshoh Abdumuxtorovich</i>	
Bo'lajak kimyo o'qituvchisining metodik tayyorgarligini takomillashtirish.....	66
<i>Shomurotova Sh. X.</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida lingvistik kompetensiyani rivojlantirishning metodika asoslari .....	70
<i>Shukurova Zarina Mirobid qizi, Mambetova Lobar Mirzavali qizi</i>	
Raqamli savodxonlikni rivojlantirishda sun'iy intellekt vositalarining pedagogik va metodologik imkoniyatlari.....	73
<i>Shermanova Feruza Djumaboyevna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning ijtimoiy-emotsional kompetentligini rivojlantirishda art-pedagogik texnologiyalar .	77
<i>Suvanova Kamola Raimqul qizi</i>	
O'quvchilarning mustaqil fikrlash samaradorligini oshirishda muammoli ta'lim texnologiyasining o'rni.....	81
<i>Zikriyoyeva Feruza Sadullo qizi</i>	
Обучение основам ультразвуковой диагностики с использованием метода “Каждый учит каждого” ...	85
<i>Набиев Абдулло Абдувохидович</i>	
To'lepbergen Qayipbergenov asarlarida komil insonni tarbiyalash masalalari .....	88
<i>Xabibnazarova Saiyra Baxitbayevna</i>	



Alisher Navoiyning “Hayrat ul-abror” asari orqali boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida ma’naviy fazilatlarini shakllantirish .....	91
<b>Karamatova Dilfuza Sadinovna, Mahmudova Niginabonu Mizrof qizi</b>	
Ekologik muammoli vaziyatlar orqali kimyo fanida kreativ tafakkurni rivojlantirish metodikasi .....	96
<b>Ibodullayeva M. I., Dinnazarova F. S.</b>	
Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida masofaviy ta’limni tashkil etish metodikasi ....	101
<b>Saydullayev Zafar Erkinovich</b>	
Talabalarni milliy hunarmandchilik vositasida samogen tarbiyalashda tarixiylik tamoyili .....	104
<b>Allanov Shuxrat Qilichovich</b>	
“Harry Potter” asarining o‘zbekcha tarjimasida stilistik vositalarni qayta yaratish masalalari .....	108
<b>Fayziyev Baxodir Baxshilloevich</b>	
Maktabgacha ta’limda bolalar nutqini o‘stirishning integratsiyalashgan texnologiyalaridan foydalanish .....	112
<b>Imamova Nilufar Zabiyyulla qizi, Nurmatova Gulchexra Baxadirovna</b>	
Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida lingvistik kompetensiyani rivojlantirishning metodik asoslari .....	116
<b>Shukurova Zarina Mirobid qizi, Mambetova Lobar Mirzavali qizi</b>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalash .....	119
<b>Eshonqulova Ma’suda Habibovna</b>	
Yosh oilalarda nikoh barqarorligini ta’minlovchi psixologik omillar .....	123
<b>Islomova Ozoda Isomiddin qizi</b>	
Aqliy rivojlanishida orqada qolgan bolalarni inklyuziv ta’limda o‘qitish metodologiyasi .....	127
<b>Abdullayeva Maftuna</b>	
Maktabgacha ta’lim tashkilotida xavfsiz psixologik muhit yaratishning pedagogik ahamiyati .....	131
<b>Turayeva Gulchexra Urayimovna, Ziyaeva Umida Xolmat qizi</b>	
STEAM asosida kollaborativ ta’lim muhitida metakompetensiyalarni rivojlantirish .....	135
<b>Axmadova Malika</b>	
Yosh sportchilarni sportga yo’naltirish va sportchilarni tanlash muammolari (futbol sport turi misolida) .....	139
<b>Xotamov Jaloliddin Xusniddin o‘g‘li</b>	
Biologiyada amaliy tajribalar o‘tkazishning zamonaviy virtual yechimlari .....	143
<b>Mirzayeva Nodira Abduxamidovna</b>	
Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida ekologik madaniyatni shakllantirishning ahamiyati .....	146
<b>D. P. Xodiyeva, M. Sh. To‘rayeva</b>	
Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida kreativlikni shakllantirish metodikasi (texnologiya darslari misolida) .....	150
<b>Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, Jurayeva Ozoda Ortiq qizi</b>	
Boshlang‘ich sinflarda matematika fanini o‘rgatishda raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish .....	154
<b>G‘. Yu. Eshmirzayev</b>	
O‘quvchilarning ilmiy tafakkurini rivojlantirishda kimyo ta’limining o‘rni va o‘ziga xos jihatlari .....	157
<b>Kamolova Nargiza Ibragimovna</b>	
Bilingvizm (ikki tillilik) sharoitida o‘quvchilarning nutq madaniyatini rivojlantirishning pedagogik asoslari ....	161
<b>Mapruza Embergenova</b>	
Zamonaviy jamiyatda gender sotsializatsiyasi va psixologik jins xususiyatlari: maskulinlik, femininlik va androginlikning empirik tahlili .....	167
<b>Nasrullayeva Asolat Abdumalik qizi</b>	
Bo‘lajak muhandislarda chiziqli tenglamalar sistemalari va ularning amaliy tatbiqlarini o‘qitish haqida .....	171
<b>Qushmurotov Umurbek Ibadillayevich</b>	
Bo‘lajak tibbiyot xodimlarining xorijiy til kompetensiyasini rivojlantirish bo‘yicha tajriba-sinov ishlari natijalari .....	177
<b>Raximova Nigora Atakulovna</b>	
Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining ko‘p ma’noli so‘zlar ustida ishlash orqali nutqiy qobiliyatini rivojlantirish ..	180
<b>Xo‘jayeva Durdonaxon Maqsud qizi, Rustamova Zulfiya Xolmirzayevna</b>	
Pul qadriyatining o‘smirlik davrida shakllanishiga ta’sir etuvchi milliy, ijtimoiy va psixologik omillar: iqtisodiy ijtimoiylashuvning psixodinamik yondashuvda tahlili .....	184
<b>Xolmurotova Mahbuba Maxmudovna</b>	

O'smirlarda koping xulq-atvor shakllanishida ota-ona va farzand o'rtasidagi munosabatlarning psixologik xususiyatlari .....	189
<i>Yarmatova Sanobar Jo'rayevna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida talabalarning matematik kompetensiyalarini rivojlantirishda interfaol metodlar .....	193
<i>Norquvatova Diyora Davron qizi</i>	
Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari .....	197
<i>Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna</i>	
Системно-функциональное моделирование и эмпирический анализ нравственно-волевой детерминации в профессиональной деятельности военнослужащих .....	201
<i>Зохилов Нодирбек Улугбекович</i>	
Kimyo fanini o'qitishda muommali ta'lim metodining o'rnini va amaliy ahamiyati .....	205
<i>Kultayev Kuzibay Kazakbayevich</i>	
Rolli o'yinlar asosida maktabgacha yoshdagi bolalarni erta kasbga yo'naltirishning pedagogik shart-sharoitlari .....	209
<i>Niginabonu Fayzullayeva</i>	
Boshlang'ich sinflarda PIRLS va TIMSS talablariga mos ta'lim texnologiyalarini qo'llashning didaktik asoslari .....	214
<i>Qurbonova Maxtuma Fazliddinovna, Mamedova Maxfuza Erkinovna, Omonova Gulandom Davlatovna</i>	
Raqamli texnologiyalar vositasida virtual laboratoriyalarni o'qitish .....	219
<i>Tilovova Turdixol Baratovna</i>	
Hosila va uning tadbirlarini o'rgatishda zamonaviy yondashuvlar .....	222
<i>Absamatov Zuxriddin Axmad o'g'li</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining diskursiv kompetensiyasini shakllantirish texnologiyalarini amaliyotda qo'llash usullari .....	228
<i>Dauletnazarova Ainura Kayirbaevna</i>	
O'quvchilar o'rtasida bullingni oldini olish va pedagogik-psixologik omillarni bartaraf etish yo'llari .....	233
<i>U. A. Alibayeva</i>	
Yosh avlodning milliy tarbiyasini shakllantirishda xalq pedagogikasining pedagogik-psixologik mexanizmlari .....	236
<i>O. K. Kadambayeva</i>	
Bo'lajak logopedlar rinolaliyani og'ir nutq nuqsoni sifatida o'rganishda qo'llaniladigan topshiriqlarning ahamiyati .....	240
<i>Achilova Sevara Djasirkulovna</i>	
Tarjima mashqlari orqali nemis tili (DaF) darsida kommunikativ kompetensiyani shakllantirish .....	243
<i>Musayeva Guzal Ne'matillayevna</i>	
O'tkir Rahmat she'rlari lingvopoetikasi .....	247
<i>Xoldarova Gulchehra Tajibayevna</i>	
Проблемы и тенденции развития грамматики русского языка .....	250
<i>Юлдашев Баходир Бекмуратович</i>	
O'smir taekvondochilarning qo'l-oyoq kuchining an'anaviy mashg'ulotlar davomida o'sish sur'ati .....	253
<i>A. X. Norov</i>	
Инновационные педагогические технологии в преподавании русского языка и проблемы повышения качества подготовки кадров .....	259
<i>Адилова Солияхон</i>	
Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining qobiliyatlari va imkoniyatlarini rivojlantirish .....	263
<i>Muminjonova Muhayyo G'ulomovna</i>	
Nutqning ijtimoiy-psixologik va lingvistik xususiyatlari .....	268
<i>Sh. I. Nurmatova, G. B. Xujamova</i>	
Boshlang'ich sinflarda kreativ ta'lim muhitini shakllantirish va o'quv materiallarining ahamiyati .....	271
<i>Abdullayeva Uljal'as Tulegen qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida shaxsiy pedagogik kompetensiyani aniqlash metodologiyasi .....	274
<i>D. O'. Yo'ldosheva, J. A. Jovlijev</i>	



Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarga badiiy adabiyot vositasida ijtimoiy xulq madaniyati bilan tanishtirishning ahamiyati.....	278
<b>Daminova Shoxista Farxodovna</b>	
Using the Method of Mnemonics in Teaching English Idioms: Enhancing Retention and Comprehension in EFL Learners .....	281
<b>Dusmamadova Gulsum Shukhratovna</b>	
Sun'iy intellekt asosida shaxsiylashtirilgan matematika ta'limining o'quvchilar natijalariga ta'siri .....	284
<b>Jurayeva Gulshanoy Turdiyevna</b>	
Talabalarda sanogen tafakkurni rivojlantirishda axborot oqimlarining ijobiy ta'sirlari.....	288
<b>Karimova Umida Alijon qizi</b>	
Viruslar replikasiyasining molekulyar asoslari va uni o'qitishda "Case-study" metodining samaradorligi.....	293
<b>O'. E. Xo'janazarov, B. B. Ishmo'minov, M. Fayzieva, M. Xayitmuratova</b>	
Psixodiagnostik metodikalar asosida talabalarning xarakter aksentuatsiyasining gender farqlarini o'rganish .....	298
<b>Sh. Allanazarova, R. Janabaeva</b>	
"Muhofazaga olingan hududlar" modulidan talabalarning bilimni nazorat qilishga mo'ljallangan nostandart testlardan foydalanish metodikasi .....	301
<b>Saidmuratov Shoxid Xusanovich, Ishmo'minov Bobur Botir o'g'li, Abduvohidova Madina Ilhomjon qizi, Matkomilova Feruza Xasan qizi</b>	
Ergonomik yondashuv asosida registrator ofisi ish jarayonlarini modellashtirish va takomillashtirish .....	307
<b>To'xtamurodov Azizbek Azimjon o'g'li</b>	
Sport turlarini tasniflash va sport mashg'ulotlarini kompleks monitoring qilishning ilmiy-metodologik asoslari .....	311
<b>Ilhomjon Axmedovich Tursunaliyev</b>	



# BOSHLANG'ICH SINFLARDA KREATIV TA'LIM MUHITINI SHAKLLANTIRISH VA O'QUV MATERIALLARINING AHAMIYATI

Abdullayeva Uljalg'as Tulegen qizi  
Chirchiq davlat pedagogika universiteti o'qituvchisi

**Annotatsiya:** Mazkur maqolada boshlang'ich sinflarda kreativ ta'lim muhitini shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari yoritilgan. Ta'lim jarayonida o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish, mustaqil faoliyatini qo'llab-quvvatlash hamda samarali o'quv materiallaridan foydalanishning ahamiyati tahlil qilingan. Shuningdek, kreativ muhitni tashkil etishda innovatsion pedagogik yondashuvlar, interaktiv metodlar va raqamli texnologiyalarning roli ochib berilgan. Tadqiqot natijalari asosida boshlang'ich ta'lim jarayonida kreativ muhitni rivojlantirishga qaratilgan amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

**Kalit so'zlar:** kreativ ta'lim muhiti, boshlang'ich ta'lim, ijodiy fikrlash, o'quv materiallari, interaktiv metodlar, innovatsion yondashuv, raqamli texnologiyalar, pedagogik jarayon, didaktik vositalar, ta'lim samaradorligi.

**Abstract:** This article examines the theoretical and practical foundations of creating a creative learning environment in primary education. It analyzes the importance of developing students' creative thinking, supporting their independent learning activities, and using effective instructional materials in the educational process. The study also highlights the role of innovative pedagogical approaches, interactive methods, and digital technologies in fostering a creative learning environment. Based on the research findings, practical recommendations and proposals have been developed to enhance the development of a creative environment in primary education.

**Key words:** creative learning environment, primary education, creative thinking, instructional materials, interactive methods, innovative approaches, digital technologies, pedagogical process, didactic tools, educational effectiveness.

**Аннотация:** В данной статье рассматриваются теоретические и практические основы формирования творческой образовательной среды в начальной школе. Анализируется важность развития творческого мышления учащихся, поддержки их самостоятельной деятельности и использования эффективных учебных материалов в образовательном процессе. Также раскрывается роль инновационных педагогических подходов, интерактивных методов и цифровых технологий в формировании творческой среды. На основе результатов исследования разработаны практические предложения и рекомендации, направленные на развитие творческой среды в начальном образовании.

**Ключевые слова:** креативная образовательная среда, начальное образование, творческое мышление, учебные материалы, интерактивные методы, инновационный подход, цифровые технологии, педагогический процесс, дидактические средства, эффективность образования.

## KIRISH

Hozirgi globallashuv jarayoni va raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi sharoitida ta'lim tizimiga qo'yilayotgan talablar tubdan yangilanib bormoqda. Zamonaviy jamiyatda bilim, ko'nikma va kompetensiyalarning sifat jihatidan o'sishi, shuningdek, shaxsning ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish ustuvor vazifalardan biri sifatida qaralmoqda. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichi bu jarayonning poydevorini tashkil etib, o'quvchilarda bilim olishga bo'lgan qiziqish, mustaqil fikrlash, muammolarni hal etish va qaror qabul qilish kabi muhim kompetensiyalarni shakllantirishda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtai nazardan, boshlang'ich sinflarda kreativ ta'lim muhitini shakllantirish masalasi dolzarb ilmiy-amaliy muammolardan biri sifatida e'tirof etilmoqda.

Kreativ ta'lim muhiti o'quvchilarning intellektual salohiyatini ochib berishga, ularni erkin va mustaqil fikrlashga yo'naltirishga, shuningdek, innovatsion g'oyalarni ilgari surishga zamin yaratadi. Bunday muhitda o'quvchilar passiv bilim oluvchi subyekt emas, balki faol, izlanishga intiluvchi va ijodiy fikrlovchi shaxs sifatida shakllanadi. Bundan tashqari, ta'lim jarayonida qo'llaniladigan o'quv materiallarining sifati va mazmuni ham alohida ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy o'quv materiallari o'zining interaktivligi, vizualligi, moslashuvchanligi va innovatsion yondashuvlari bilan ajralib turishi lozim.

Ayniqsa, multimedia vositalari, elektron darsliklar, didaktik o'yinlar va raqamli platformalar orqali tashkil etilgan darslar o'quvchilarning bilimlarni o'zlashtirish jarayonini sezilarli darajada samarali qiladi. Mazkur maqolada boshlang'ich sinflarda kreativ ta'lim muhitini shakllantirishning nazariy asoslari, o'quv materiallarining pedagogik ahamiyati hamda ularning ta'lim samaradorligiga ta'siri ilmiy jihatdan tahlil qilinadi.

### MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Kreativ ta'lim muhiti tushunchasi pedagogika va psixologiya fanlarida keng ko'lamda o'rganilgan ilmiy kategoriyalardan biri hisoblanadi. Mazkur tushuncha o'quvchi shaxsining rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatuvchi tashkiliy, ijtimoiy va psixologik omillar majmuasi sifatida talqin etiladi. Tadqiqotchilar tomonidan ta'lim muhiti shaxsning intellektual, emotsional va ijtimoiy rivojlanishini ta'minlovchi kompleks tizim sifatida izohlanadi.

Xususan, V. A. Petrovskiy va V. I. Slobodchikov o'z tadqiqotlarida ta'lim muhitini shaxs rivojlanishining asosiy sharti sifatida baholab, uning ijtimoiy va psixologik komponentlariga alohida urg'u berganlar. Ularning fikricha, ta'lim muhiti o'quvchining o'z-o'zini anglash, o'z imkoniyatlarini ro'yobga chiqarish va ijtimoiylashuv jarayonida muhim omil hisoblanadi.

R. H. Moos esa ta'lim muhitini uch asosiy komponent orqali tavsiflaydi: ijtimoiy munosabatlar tizimi, shaxsiy rivojlanish imkoniyatlari va ta'lim jarayonining tashkiliy tuzilishi. Ushbu yondashuv ta'lim muhitini ko'p qirrali tizim sifatida ko'rib chiqish imkonini beradi va uning samaradorligini baholash mezonlarini aniqlashga yordam beradi.

Zamonaviy ilmiy tadqiqotlarda kreativlikni rivojlantirish masalasi ham alohida e'tibor markazida turadi. J. Gilford va E. Torrance kabi olimlar kreativ fikrlashni insonning muammolari noodatiy, original va samarali yechimlar orqali hal etish qobiliyati sifatida talqin etadilar. Ularning ilmiy ishlari kreativlikni o'lchash, rivojlantirish va baholash metodikalarini ishlab chiqishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ta'lim jarayonida kreativlikni rivojlantirish uchun o'qituvchi innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishi, o'quvchilarga mustaqil izlanish va tadqiqot olib borish imkoniyatlarini yaratishi zarur.

Muammoli ta'lim, loyihaviy yondashuv, interfaol metodlar va o'yin texnologiyalari bu borada samarali vositalar hisoblanadi. Shuningdek, o'quv materiallarining sifati ta'lim samaradorligini belgilovchi muhim omillardan biri sifatida qaraladi. Zamonaviy o'quv materiallari o'zining interaktivligi, vizualligi, modulliligi va moslashuvchanligi bilan ajralib turishi lozim. Elektron darsliklar, multimedia taqdimotlari, animatsiyalar va didaktik o'yinlar o'quvchilarning bilim olish jarayonini qiziqarli va samarali tashkil etishga xizmat qiladi.

### TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot ishida ilmiylik, tizimlilik va obyektivlik tamoyillariga asoslangan holda bir qator nazariy va empirik metodlardan kompleks foydalanildi. Tadqiqot metodlari qo'yilgan maqsad va vazifalarga mos ravishda tanlandi hamda o'zaro uyg'unlikda qo'llanildi. Nazariy tahlil metodi yordamida pedagogik va psixologik adabiyotlar chuqur o'rganilib, kreativ ta'lim muhiti hamda o'quv materiallarining nazariy asoslari tizimlashtirildi.

Taqqoslash metodi orqali an'anaviy va kreativ ta'lim muhitlari o'rtasidagi asosiy farqlar aniqlanib, ularning samaradorligi qiyosiy tahlil qilindi. Kuzatish metodi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining dars jarayonidagi faolligi, qiziqishi va ishtiroki muntazam ravishda monitoring qilindi. Pedagogik tajriba jarayonida esa kreativ metodlar va innovatsion o'quv materiallari asosida tashkil etilgan darslarning samaradorligi sinovdan o'tkazildi va natijalar tahlil qilindi. So'rovnomalar metodi orqali o'qituvchilar va o'quvchilarning fikr-mulohazalari o'rganilib, ularning kreativ ta'lim muhitiga bo'lgan munosabati aniqlashtirildi.

Olingan natijalar statistik va mazmuniy jihatdan qayta ishlanib, umumlashtirildi. Tadqiqot jarayonida boshlang'ich sinflarda kreativ ta'lim muhitini shakllantirishning samarali metodlari, vositalari va pedagogik shart-sharoitlarini aniqlashga alohida e'tibor qaratildi.

### TAHLIL VA NATIJALAR

O'tkazilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, kreativ ta'lim muhitida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini sezilarli darajada oshiradi hamda ularning intellektual va ijodiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Bunday muhitda o'quvchilar erkin fikr bildiradi, muammoli vaziyatlarni mustaqil tahlil qiladi va o'z qarashlarini asoslab berishga intiladi.

Kreativ ta'lim muhitining asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat: o'quvchilarning erkin fikrlash imkoniyatining mavjudligi, muammoli vaziyatlar orqali tafakkurning rivojlanishi, guruhli ishlash ko'nikmalarining shakllanishi hamda ijodiy topshiriqlar orqali mustaqil izlanish faoliyatining faollashuvi. Shuningdek, samarali o'quv materiallaridan foydalanish natijasida o'quvchilarning mavzuni tushunish darajasi oshgani, eslab qolish ko'rsatkichlari yaxshilangani va darsdagi umumiy faollik ortgani kuzatildi. Ayniqsa, interaktiv metodlar, didaktik o'yinlar, vizual materiallar va raqamli vositalardan foydalanilgan darslar an'anaviy darslarga nisbatan yuqori samaradorlikka ega ekanligi tajriba-sinov ishlari orqali tasdiqlandi.



## XULOSA

Yuqorida keltirilgan tahlillar asosida quyidagi ilmiy xulosalarga kelindi: kreativ ta'lim muhiti boshlang'ich sinf o'quvchilarining intellektual, ijodiy va shaxsiy rivojlanishida muhim omil hisoblanadi; zamonaviy o'quv materiallari ta'lim samaradorligini oshirishda asosiy vositalardan biri bo'lib xizmat qiladi; o'qituvchining innovatsion yondashuvi, metodik tayyorgarligi va pedagogik mahorati kreativ muhitni shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Shu bilan birga, quyidagi amaliy takliflar ilgari suriladi: boshlang'ich ta'limda kreativ ta'lim muhitini shakllantirishga qaratilgan metodik qo'llanmalar ishlab chiqish; o'qituvchilar uchun kreativ pedagogika va innovatsion texnologiyalar bo'yicha malaka oshirish kurslarini tashkil etish; ta'lim jarayonida zamonaviy raqamli vositalar va interaktiv o'quv materiallaridan keng foydalanishni yo'lga qo'yish; o'quvchilarning individual xususiyatlarini inobatga olgan holda differensial yondashuvni joriy etish. Mazkur takliflarning amaliyotga joriy etilishi boshlang'ich ta'lim tizimida sifat ko'rsatkichlarini oshirishga hamda o'quvchilarning har tomonlama rivojlanishiga xizmat qiladi.

### Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Абдуллаева У. Т. (2022). Умумий ўрта таълим мактабларида қардош халқлар адабиётини қиёсий ўқитишнинг илмий-назарий асослари. *Globallashuv davrida tilshunoslik*, 1(5), 272–274.
2. Абдуллаева У. Т. (2021). Туысқан халықтар әдебиетін оқыту. *Современный образовательный потенциал и достижения*, 1(3), 9–11.
3. Абдуллаева У. Т. (2021). Мектеп оқушыларына еліктеу сөздер туралы түсінік тақырыбын өтуде резюме технологиясын қолдану. *Кластер педагогического образования: проблемы и решения*, 1(2), 1181–1183.
4. Kuralov Y. A. (2021). Elektron ta'lim texnologiyasi. *Academic Research in Educational Sciences*, 2(3), 787–790.
5. Alimov S. (2021). Innovatsion pedagogika va sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'limdagi roli. – Toshkent: Pedagogika nashriyoti.
6. Johnson L., Adams Becker S., Estrada V., & Freeman A. (2016). *The NMC Horizon Report: 2016 K–12 Edition*. – Austin, TX: The New Media Consortium.

- 
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari



# MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

**Mas'ul muharrir:** Ramzidin Ashurov

**Ingliz tili muharriri:** Murod Xoliyorov

**Musahhih:** Alibek Zokirov

**Sahifalovchi va dizayner:** Iskandar Islomov

---

**2026. №4(3)**

---

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.  
**Litsenziya raqami: № 136361.**

**Manzirimiz:** Toshkent shahar, Yunusobod tumani  
19-mavze, 17-uy.